

Resultaten enquête schatkistbankieren

Rijksbegroting hoofdstuk IX - Financiën en Nationale Schuld

April 2017

Ministerie van Financiën
Agentschap van de Generale Thesaurie

Korte Voorhout 7 | Den Haag
Postbus 20201 | 2500 EE | Den Haag

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Samenvatting	4
3	Enquête 2016	8
	a) Deelnemers aan schatkistbankieren	8
	• Algemeen	8
	• Internetfaciliteit	9
	• Producten	10
	• Informatievoorziening	11
	• Contact	16
	• Kosten	17
	b) Banken die schatkistbankieren faciliteren	18
	c) Potentiële deelnemers	19
4	Vergelijking met enquête 2009	21
5	Appendix	
	Vragenlijst enquête 2016	23

1 Inleiding

Het ministerie van Financiën heeft via een enquête een klanttevredenheidsonderzoek gehouden onder de deelnemers aan het schatkistbankieren¹. Deze enquête is toegezegd naar aanleiding van de beleidsdoorlichting schatkistbankieren 2014² horend bij de Rijksbegroting hoofdstuk IX - Financiën en Nationale Schuld. Deze enquête volgt op de enquête uit 2009. Naast deze enquête zijn gesprekken gevoerd met banken die schatkistbankieren faciliteren. Om ook de potentiële deelnemers te enquêteren hebben overleggen plaatsgevonden met vertegenwoordigers van de koepels van onderwijsinstellingen.

In deze enquête is gekozen om zoveel mogelijk dezelfde vragen te stellen als in 2009. Onder de bestaande deelnemers is de enquête met medewerking van een onafhankelijk onderzoeksbureau in de vorm van een online vragenlijst gehouden. Vanwege het geringe aantal banken is er voor gekozen om hiermee bilaterale gesprekken te voeren.

Aan de hand van vragen en stellingen zijn in de enquête zeven thema's onderzocht, te weten de internetfaciliteit, de rekening-courant, de leenfaciliteit, de depositofaciliteit, de borgtocht, de informatievoorziening van het Agentschap en het contact met het ministerie van Financiën. Dit zijn grotendeels dezelfde onderwerpen die ook in 2009 aan bod kwamen.

De gesprekken met de banken die schatkistbankieren faciliteren, gingen met name over de samenwerking, de inrichting van het schatkistbankieren en de informatievoorziening. De overleggen met onderwijskoepels waren met name bedoeld om te verkennen hoe potentiële deelnemers – de groep die voor het grootste gedeelte bestaat uit onderwijsinstellingen – schatkistbankieren beoordelen.

De resultaten van de hier genoemde enquête onder klanten en van de gesprekken met banken en potentiële deelnemers zullen worden betrokken in de beleidsdoorlichting schatkistbankieren die voor 2018 gepland staat.

¹ Deze deelnemers zijn ministeries, agentschappen, RWT's/RPT's, onderwijsinstellingen, musea en decentrale overheden.

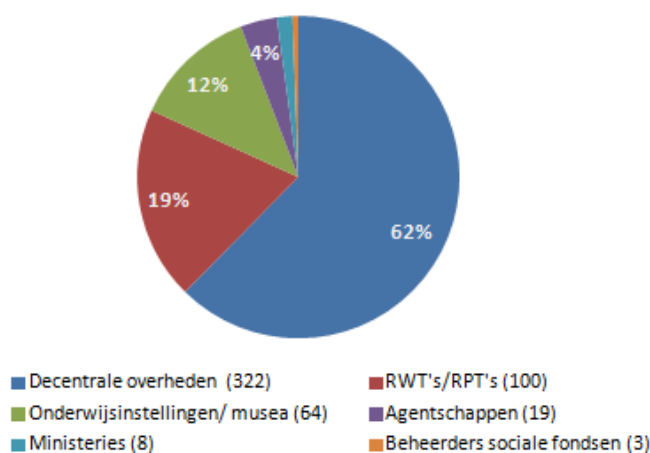
² Beleidsdoorlichting schatkistbankieren, Kamerstuk 2014/15, 31935, nr. 13

2 Samenvatting

Deelnemers schatkistbankieren

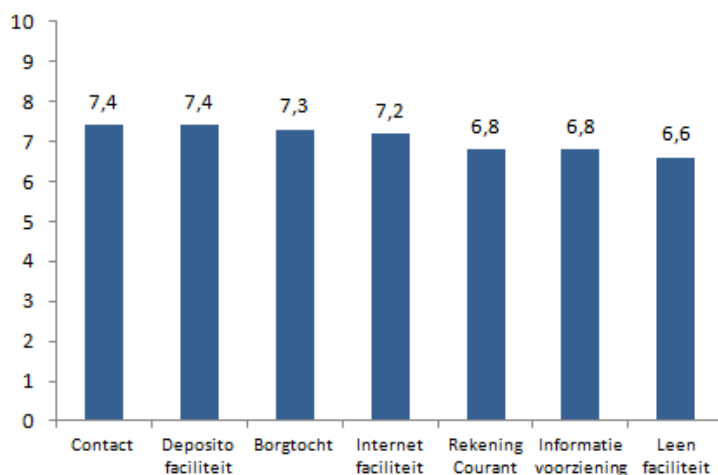
De enquête kende een hoge respons van 56%. In totaal hebben 516 instellingen deze enquête volledig ingevuld, waarbij alle categorieën deelnemers zijn vertegenwoordigd. Tijdens de vorige enquête uit 2009 deden in totaal 107 respondenten mee met een respons van 48%. Schatkistbankieren heeft nu meer deelnemers dan in 2009 door de verplichte deelname van decentrale overheden sinds eind 2013.

Grafiek 1 – Aantal respondenten per categorie deelnemer

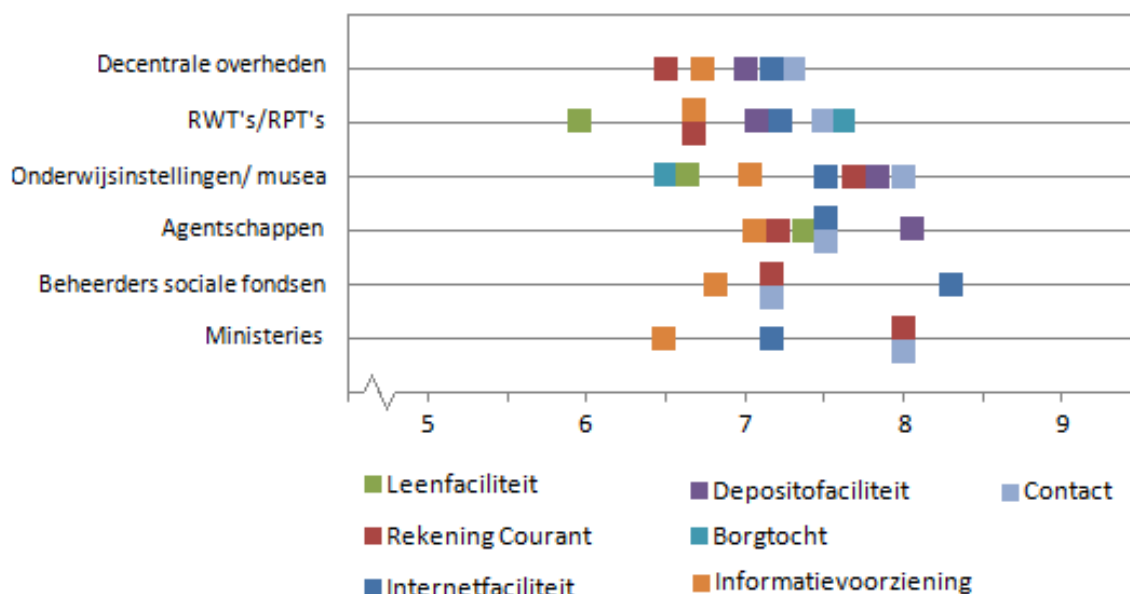
Uit de enquête blijkt dat de algemene opinie van de respondenten ten aanzien van schatkistbankieren redelijk positief is. Het gemiddelde cijfer ligt rond de 7 voor alle thema's.

Grafiek 2 – Gemiddelde cijfers per thema

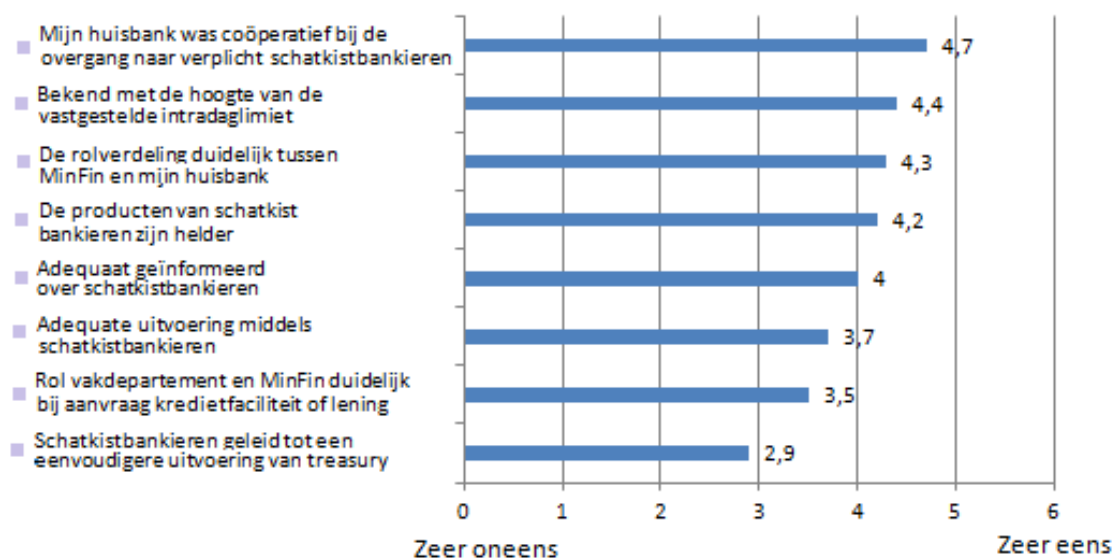
Deze zeven thema's worden verschillend beoordeeld per categorie deelnemer, hoewel ook hier veel cijfers rond de 7 liggen.

Grafiek 3 – Gemiddelde cijfers per thema en categorie deelnemer

Respondenten beoordelen dat hun huisbank coöperatief was bij de overgang naar (verplicht) schatkistbankieren. Verder zijn de respondenten vrij positief over het contact met het ministerie van Financiën. Minder positief zijn de respondenten over de stelling dat schatkistbankieren heeft geleid tot een eenvoudiger uitvoering van de treasury. Zo geven decentrale overheden aan dat de uitvoering van de treasury door schatkistbankieren arbeidsintensief is.

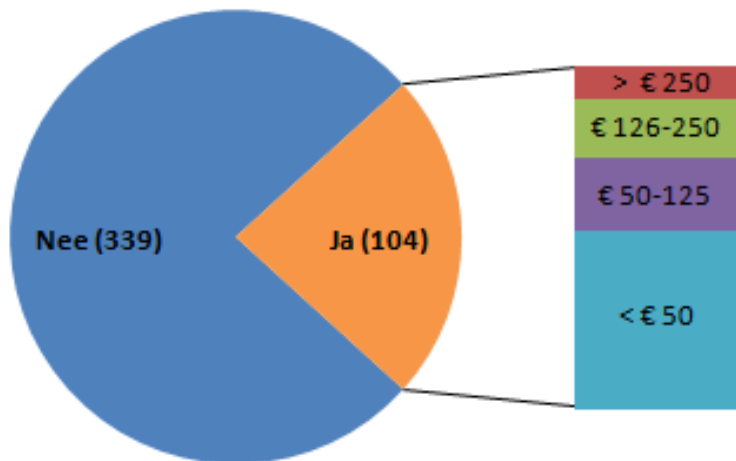
Grafiek 4 – Gemiddelde score per stelling

Driekwart van de respondenten geeft aan dat geen hogere kosten in rekening worden gebracht voor het betalingsverkeer na deelname aan

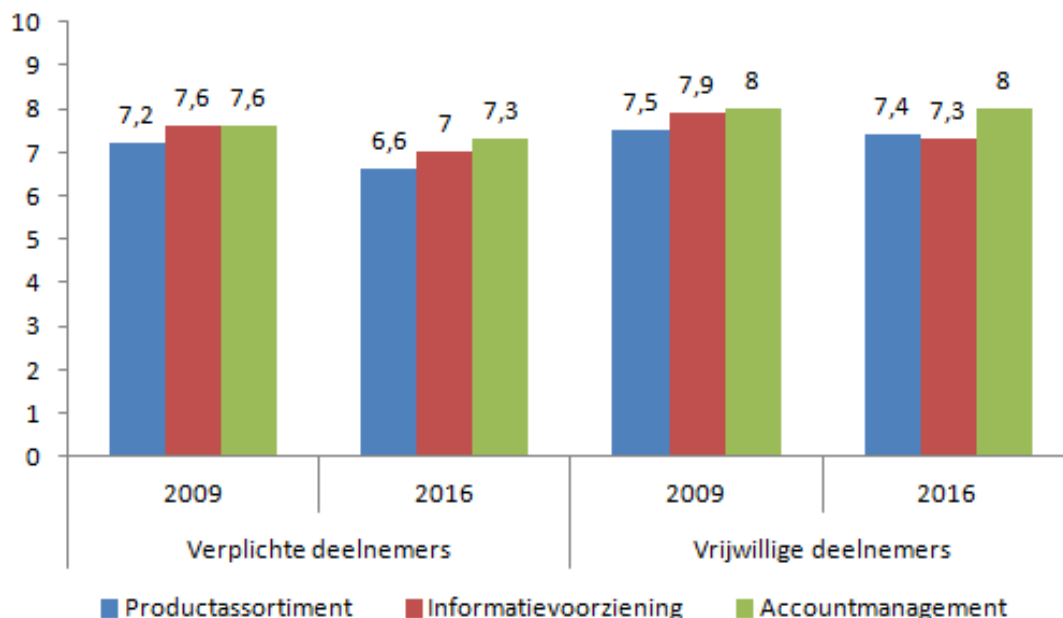
schatkistbankieren. De respondenten die aangeven dat schatkistbankieren heeft geleid tot hogere kosten dan voorheen, betalen in de meeste gevallen minder dan 50 euro per maand.

Grafiek 5 – Resultaten van de vraag: “Brenge banken hogere kosten in rekening na deelname schatkistbankieren? Zo ja, hoeveel meer per maand?”

Ten opzichte van 2009 geven respondenten in 2016 voor het schatkistbankieren iets minder hoge cijfers (lees: van een ruime 7 in 2009 naar een gemiddeld cijfer van rond 7 in 2016).

Grafiek 6 – Vergelijking gemiddelde cijfers enquête 2016 met 2009

Banken die schatkistbankieren faciliteren

Banken zijn positief over de samenwerking met het ministerie van Financiën. Banken zijn van mening dat schatkistbankieren kan worden

verbeterd op het gebied van saldo-regulatie en het digitaliseren van documenten.

Potentiële deelnemers

Potentiële deelnemers zijn (onderwijs)instellingen die vrijwillig kunnen deelnemen aan schatkistbankieren, maar dit op dit moment niet doen. Potentiële deelnemers zijn in het algemeen bekend met schatkistbankieren en beschouwen het vooral als interessant bij het aangaan van leningen. Een relatief klein deel van de onderwijsinstellingen heeft echter behoefte aan leningen.

De universiteiten geven aan dat het schatkistbankieren kan worden verbeterd als meer flexibele vormen van financiering mogelijk zijn, bijvoorbeeld ruimere financiering (nu alleen voor huisvesting) of financiering in samenwerking met commerciële banken.

Suggesties ter verbetering

Uit deze enquête komen de volgende suggesties voort ter verbetering van het schatkistbankieren:

- Maak de internetfaciliteit gebruiksvriendelijker en moderner.
- Zorg ervoor dat schatkistbankieren de uitvoering van de treasury minder arbeidsintensief maakt. Documenten kunnen meer gedigitaliseerd worden.
- Stel een drempelbedrag met banken in zodat kleine bedragen die dag niet worden gereguleerd (afgeroomd dan wel aangezuiverd).
- Bied deelnemers binnen het schatkistbankieren een bredere mogelijkheid om leningen aan te vragen (niet alleen voor huisvesting).
- Saldoregulatie (zie uitleg box 1) kan voor sommige decentrale overheden worden verbeterd wanneer hun middelen automatisch naar de schatkist worden afgeroomd zonder tussenkomst van een tussenrekening. Sommige deelnemers vinden ook dat middelen automatisch vanuit de schatkist aangezuiverd dienen te worden.

3 Enquête 2016

Deelnemers aan schatkistbankieren

Algemeen

Schatkistbankieren wordt momenteel gefaciliteerd door zes banken³. Ministeries en agentschappen zijn aangewezen tot de door het Rijk geselecteerde huisbank, sinds 1 mei 2016 ING Bank. Alle overige deelnemers hebben hun eigen (huis)bank. Decentrale overheden zijn tevreden over de medewerking van hun bank bij de overgang naar het verplicht schatkistbankieren. Ze beoordelen dit met een 4,7 uit 6.

Uit de voorgelegde stellingen blijkt dat de rolverdeling⁴ tussen het ministerie van Financiën en de huisbank van een deelnemer duidelijk is en wordt beoordeeld met een 4,3 uit 6.

Tabel 1 – Algemene stellingen over het schatkistbankieren

Stelling	Gemiddelde score decentrale overheden (n=304)	Gemiddelde score overige deelnemers (n=circa 140)
Mijn huisbank was coöperatief bij de overgang naar verplicht schatkistbankieren	4,7	NVT
De rolverdeling tussen het ministerie van Financiën en mijn huisbank is duidelijk voor mij	4,3	NVT
Onze treasury-activiteiten kunnen adequaat worden uitgevoerd middels schatkistbankieren	3,6	4,1
Schatkistbankieren heeft geleid tot een eenvoudiger uitvoering van onze treasury werkzaamheden	2,7	3,4

Schatkistbankieren heeft volgens decentrale overheden en sommige RWT/RPT's niet geleid tot een eenvoudiger uitvoering van de treasury werkzaamheden. Decentrale overheden beoordelen het met een 2,7 uit 6, terwijl overige deelnemers het met een 3,4 uit 6 beoordelen. Zo geven decentrale overheden aan dat het arbeidsintensief is om het drempelbedrag

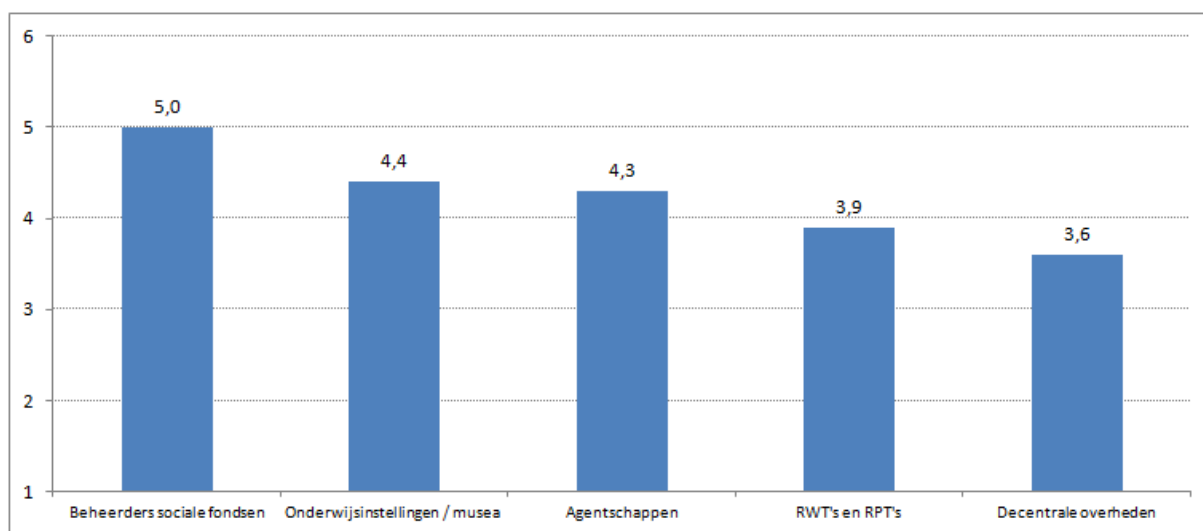
³ Deze banken zijn ABN Amro, BNG Bank, Deutsche Bank, ING Bank, NWB Bank en Rabobank.

⁴ Het ministerie van Financiën is voor alle algemene en operationele zaken in beginsel het eerste aanspreekpunt voor een deelnemer en de bank is verantwoordelijk voor de uitvoering van het schatkistbankieren.

(het bedrag dat uitsluitend decentrale overheden buiten de schatkist mogen aanhouden) en de intradaglimiet te monitoren. Ook de noodzakelijke handmatige overboekingen waar decentrale overheden mee geconfronteerd worden, vanwege een andere opzet van schatkistbankieren in vergelijking met andere deelnemers, waar in het verleden mede op verzoek van de decentrale overheden zelf voor is gekozen, wordt als arbeidsintensief ervaren.

De deelnemers geven aan hun treasury activiteiten adequaat te kunnen uitvoeren middels het schatkistbankieren, ook al verschillen de scores per categorie deelnemer. De decentrale overheden zijn ook hier het minst tevreden met een score van 3,6.

Grafiek 7 – Resultaten stelling per categorie deelnemer: “Onze treasury-activiteiten kunnen adequaat worden uitgevoerd middels schatkistbankieren”

Internetfaciliteit

De internetfaciliteit kan binnen het schatkistbankieren door deelnemers gebruikt worden voor onder andere het raadplegen van financiële informatie en om deposito's te plaatsen.

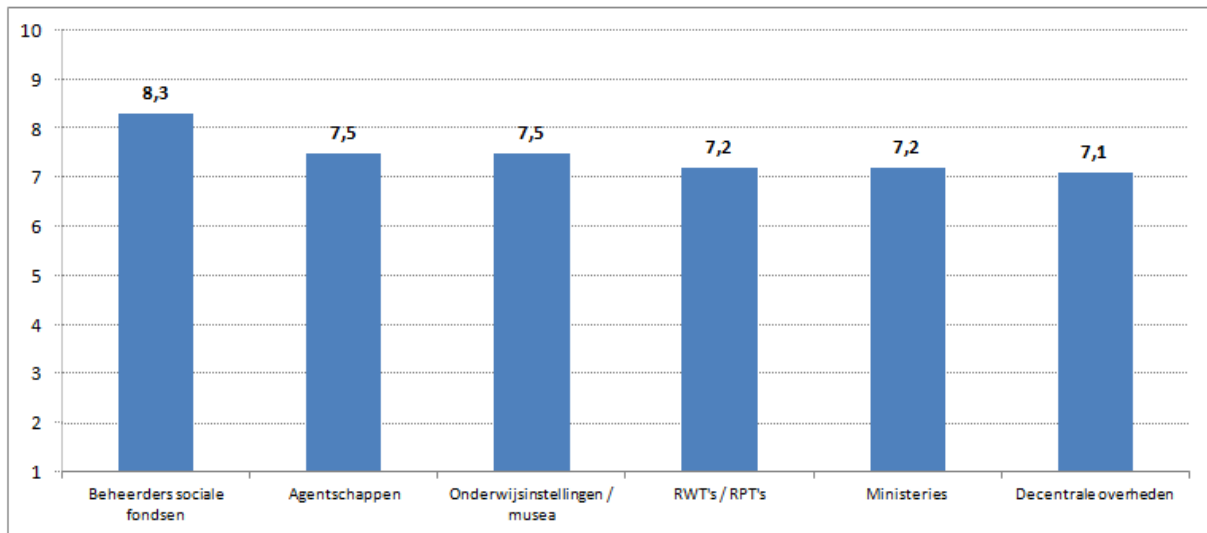
Uit het resultaat blijkt dat de respondenten overwegend positief zijn over de internetfaciliteit, waarbij het gemiddeld cijfer dat ze geven een 7,2 is.

Tabel 2 – Gemiddeld cijfer per vraag over internetfaciliteit (uit 10)

Toegang tot de internetfaciliteit	7,3
Internetfaciliteit in het algemeen	7,2
Informatie op dagafschriften	7,2
Informatievoorziening	7,0

In de resultaten zijn tussen de categorieën deelnemers geen grote verschillen waar te nemen in het gemiddelde cijfer. Beheerders van sociale fondsen geven gemiddeld genomen een hoger cijfer dan de overige groepen, waarbij opgemerkt dient te worden dat dit een kleine groep betreft (van 3 instellingen).

Grafiek 8 – Gemiddeld cijfer over de internetfaciliteit per categorie deelnemer

Meerdere respondenten geven aan dat informatie over het saldo van de rekening-courant op de internetfaciliteit niet actueel genoeg is. Door de verwerkingstijd van de saldo-regulatie bij de banken en de administratie bij het ministerie van Financiën loopt het saldo van de rekening-courant één dag achter. Verder geven meerdere respondenten aan dat de internetfaciliteit gebruiksvriendelijker en moderner kan.

Box 1 – Saldo-regulatie in het kort

Om te garanderen dat er aan het einde van de dag geen middelen op bankrekeningen buiten de schatkist staan, wordt gebruik gemaakt van saldo-regulatie. Aan het einde van de dag wordt het positieve saldo op de bankrekening van de deelnemer overgemaakt (afromen) naar de rekening-courant van de deelnemer in de schatkist. Als het saldo negatief is, wordt het aangezuiverd vanuit de schatkist. Deelnemers doen gedurende de dag al hun betalingen vanaf hun eigen bankrekening, maar dankzij saldo-regulatie eindigt deze rekening aan het einde van de dag altijd met een saldo van nul.

Producten

Aan deelnemers is een stelling voorgelegd over de transparantie van de producten van het schatkistbankieren. Hieruit blijkt dat de producten over het algemeen duidelijk te begrijpen zijn voor de deelnemers.

Schatkistbankieren kent in totaal 4 producten, die hieronder worden uitgesplitst.

Tabel 3 – Stelling “De producten van schatkistbankieren zijn helder voor mij” per type deelnemer met een maximum van 6

Beheerders sociale fondsen	5,0
Agentschappen	4,6
Onderwijsinstellingen / musea	4,4
RWT's / RPT's	4,2
Decentrale overheden	4,1

a) Rekening-courant

De rekening-courant is het saldo van de rekeninghouder bij het ministerie van Financiën, oftewel de schatkist. Dit saldo kan positief of negatief⁵ zijn. In het laatste geval beschikt de deelnemer over een kredietfaciliteit, tot een bepaald maximum: de kredietlimiet.

Bankrekeningen die deelnemers aanhouden bij de huisbank zijn gekoppeld aan de rekening-courant in de schatkist. Omdat de bankrekening aan het begin van iedere dag op nul staat als gevolg van saldogeregulatie, kent de bankrekening een intradaglimiet: het maximale bedrag dat een deelnemer per dag ten laste van de bankrekening kan uitgeven.

Het gemiddelde cijfer dat de respondenten geven op de vragen met betrekking tot de rekening-courant is een 6,8. De omvang van de kredietlimiet en de kredietfaciliteit worden redelijk positief gewaardeerd met een 7,4. Met een 6,3 zijn de respondenten minder positief over het proces van een wijziging van de intradaglimiet. In de toelichting geeft een aantal respondenten aan dat dit redelijk omslachtig en tijdrovend is.

Tabel 4 – Gemiddeld cijfer per vraag over rekening-courant (uit 10)

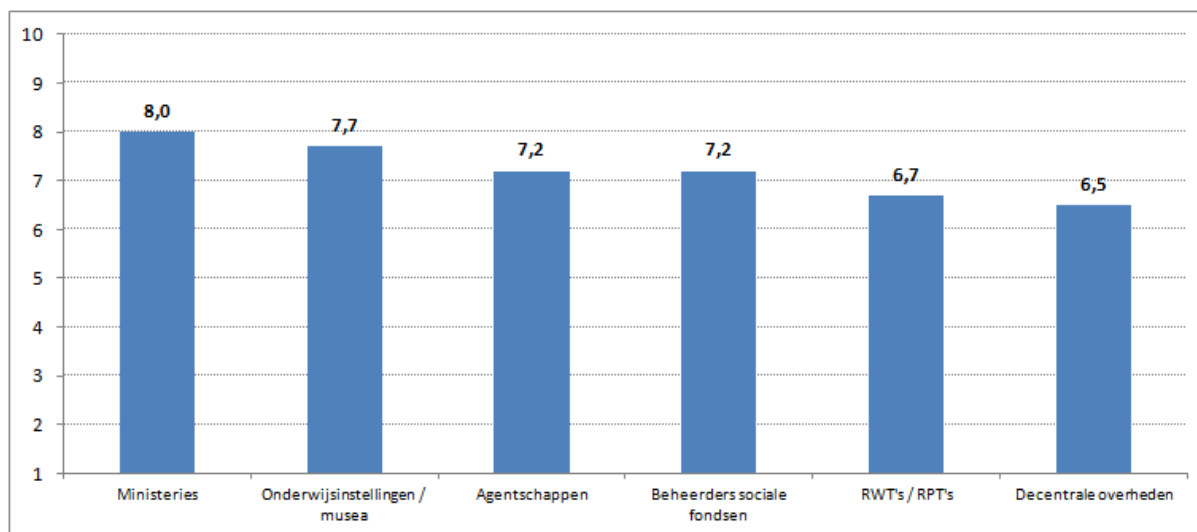
Kredietfaciliteit (roodstandfaciliteit) in het algemeen	7,4
Omvang van de kredietlimiet gelet op de behoefte van de organisatie	7,4
Doorlooptijd van het koppelen van rekening(en) aan de schatkist	6,9
Proces van een incidentele/structurele wijziging van de intradaglimiet	6,3

Decentrale overheden geven een gemiddeld lager cijfer voor de rekening-courant vanwege de voor hun specifieke inrichting van het

⁵ De decentrale overheden vormen hier een uitzondering op, aangezien decentrale overheden niet de beschikking hebben tot een kredietfaciliteit.

schatkistbankieren. De decentrale overheden hebben alleen de vragen beantwoord over het koppelen van de bankrekening aan de schatkist en het wijzigen van de intradaglimiet. Decentrale overheden hebben niet de beschikking over een kredietlimiet.

Grafiek 9 – Gemiddeld cijfer over de rekening-courant per categorie deelnemer

Verder blijkt uit de voorgelegde stelling dat de deelnemers in het algemeen goed bekend zijn met de hoogte van de intradaglimiet.

Tabel 5 – Stelling "Mijn organisatie is bekend met de hoogte van de vastgestelde intradaglimiet" per categorie deelnemer met een maximum van 6

Stelling	Gemiddelde score decentrale overheden (n=304)	Gemiddelde score overige deelnemers (n=circa 140)
Mijn organisatie is bekend met de hoogte van de vastgestelde intradaglimiet	4,4	4,4

b) Depositofaciliteit

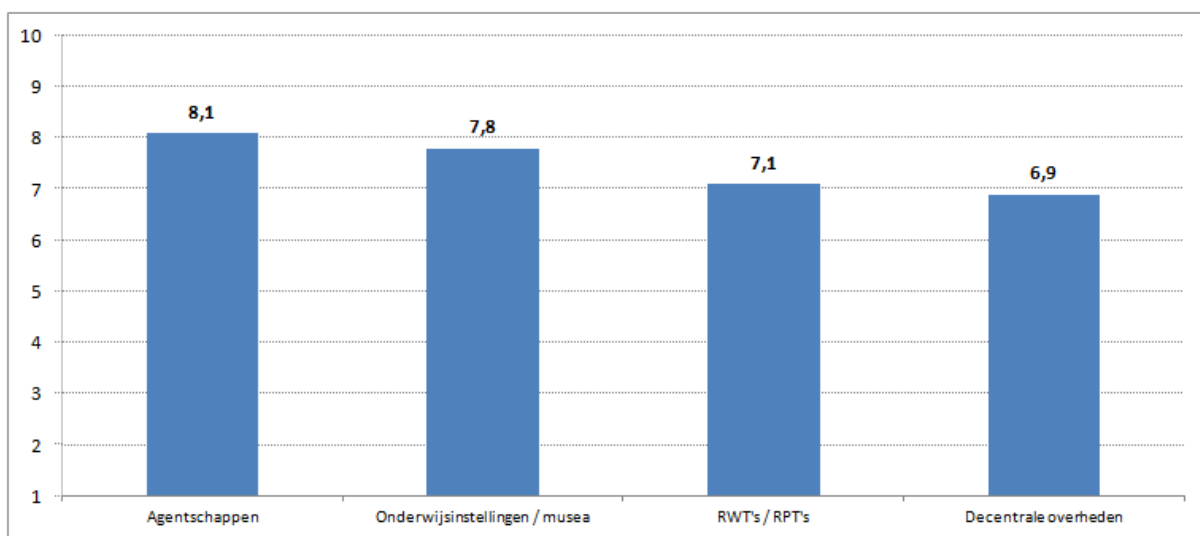
De depositofaciliteit geeft deelnemers aan het schatkistbankieren de mogelijkheid om (tijdelijke) overtollige middelen voor een bepaalde periode vast te zetten. Geplaatste deposito's kunnen, als deze middelen noodzakelijk zijn voor de bedrijfsvoering, afhankelijk van het type deelnemer tegen marktwaarde of tegen een boete vervroegd worden opgevraagd. Bij de depositofaciliteit kan gebruik worden gemaakt van een doorrolmogelijkheid. Hierbij wordt een deposito weer voor dezelfde periode uitgezet. Het gemiddelde cijfer dat de respondenten geven voor de depositofaciliteit is een 7,4.

Tabel 6 – Gemiddeld cijfer per vraag over depositofaciliteit (uit 10)

Mogelijkheden afsluiten deposito's tegen verschillende looptijden	7,8
Proces van aanvragen van een deposito	7,6
Doorrolmogelijkheid van de depositofaciliteit	7,4
Berekening van marktwaarde bij het vervroegd opnemen deposito	7,3
De hoogte van de minimumomvang voor plaatsen van een deposito	7,3
Mogelijkheid tot (gedeeltelijk) vervroegd opnemen van een deposito	7,3

De agentschappen zijn met een gemiddeld cijfer van 8,1 het meest positief over de depositofaciliteit. De decentrale overheden geven met een 6,9 het laagste cijfer.

Grafiek 10 – Gemiddeld cijfer over de depositofaciliteit per categorie deelnemer

Vanwege de lage rentestand worden door de deelnemers op dit moment weinig deposito's afgesloten. Zo ontvangen deelnemers begin april 2017 alleen rente boven 0% vanaf een looptijd van ongeveer 7 jaar. Dit betekent dat bij deposito's met een looptijd korter dan 7 jaar een rente van 0% (bodembrente) geldt waardoor deelnemers kiezen om hun middelen via de rekening-courant aan te houden (ook daarvoor geldt een 0% bodembrentetarief).

c) Leenfaciliteit

De leenfaciliteit geeft een aantal deelnemers aan het schatkistbankieren de mogelijkheid om bij het ministerie van Financiën te lenen voor de financiering van vaste activa die dienen ter uitvoering van een publieke

taak. Om gebruik te mogen maken van de leenfaciliteit moet voldaan worden aan bepaalde voorwaarden. Zo geldt op basis van de Comptabiliteitswet voor rechtspersonen met een wettelijke of publieke taak (RWT's/RPT's) een garantstelling van het vakdepartement voor de renten en aflossingverplichting. Verder kan een lening geheel of gedeeltelijk vervroegd worden afgelost. Afhankelijk van het type deelnemer geschiedt dit tegen marktwaarde of met een boete. Het gemiddelde cijfer dat voor de leenfaciliteit wordt gegeven is een 6,6.

Tabel 7 – Gemiddeld cijfer per vraag over leenfaciliteit (uit 10)

Proces aanvraag leenplafond	7,1
Mogelijkheid tot maatwerk (looptijd, aflossingen, uitgestelde storting)	7,0
Berekening marktwaarde voor vervroegd aflossen van lening	6,9
Voorwaarden voor vervroegd aflossen van (deel van) lening	6,7
Aanvraagprocedure voor leningen	6,6
Inhoud van de garantiebepalingen rondom de leenfaciliteit	6,6
Taxatie op onderpand uitgevoerd door het Rijksvastgoedbedrijf	6,3
Proces van garantstelling door het vakdepartement bij lening	6,0

De agentschappen zijn overwegend positief over de aanvraag van het leenplafond, hoewel sommige agentschappen in de toelichting aangeven dat de aanvraag een lange doorlooptijd kent omdat deze aanvraag d.m.v. een financiële toets goedgekeurd moet worden door het vakdepartement. Het cijfer voor de taxaties (door het Rijksvastgoedbedrijf) komt uit op een 6,3. Sommige respondenten gaven hierbij aan dat de doorlooptijd een aandachtspunt is en de manier van taxeren leidde tot relatief lage waarden waardoor minder kon worden geleend.

De agentschappen geven met een 7,4 het hoogste cijfer voor de leenfaciliteit. De RWT's/RPT's zijn minder positief en geven gemiddeld een 5,9.

Tabel 8 – Gemiddeld cijfer per categorie deelnemer over leenfaciliteit (uit 10)

Agentschappen	7,4
Onderwijsinstellingen / musea	6,6
RWT's / RPT's	5,9

Bij het aanvragen van een kredietfaciliteit of lening kan de rolverdeling tussen het vakdepartement en het ministerie van Financiën duidelijker. De voorgelegde stelling hierover wordt beoordeeld met een 3,5 uit 6.

d) Borgtocht

Een borgtocht is een garantie op een rekening-courant saldo, verstrekt door het ministerie van Financiën aan deelnemers, ten behoeve van een derde (zoals een verhuurder). De borgtocht is te vergelijken met een bankgarantie. Het gemiddelde cijfer dat door respondenten wordt gegeven is een 7,3.

Tabel 9 – Gemiddeld cijfer per vraag over borgtocht (uit 10)

Proces voor het aanvragen van een borgtocht	7,4
Mogelijkheid van aanvraag borgtocht binnen het schatkistbankieren	7,1

Het aantal deelnemers dat gebruik maakt van een borgtocht is beperkt. Alleen de RWT's/RPT's en de onderwijsinstellingen en musea (conform art 2.8 Erfgoedwet) maken er gebruik van. De RWT's/RPT's zijn met een gemiddeld cijfer van 7,6 positiever over de borgtocht dan de onderwijsinstellingen/musea, die een gemiddeld cijfer geven van 6,5.

Informatievoorziening

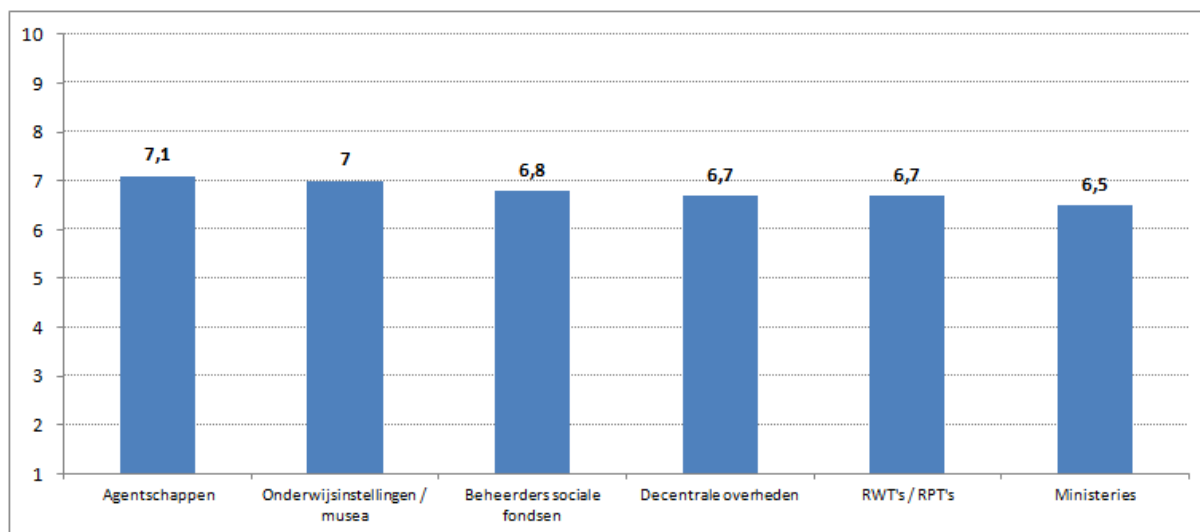
Informatievoorziening heeft betrekking op alle informatie en documenten/formulieren die te vinden zijn op de website van het Agentschap (www.dsta.nl/schatkistbankieren). Deze website is in de zomer van 2016 vernieuwd. Het gemiddelde cijfer dat de respondenten op de vragen over dit onderwerp geven is een 6,8.

Tabel 10 – Gemiddeld cijfer per vraag over informatievoorziening (uit 10)

Vindbaarheid van informatie en documenten op de website	6,8
Invullen van formulieren op de website	6,8

Sommige opmerkingen die respondenten gaven in de toelichting waren dat informatie en formulieren niet altijd even makkelijk vindbaar zijn. De cijfers tussen deelnemers laten geen grote verschillen zien.

Grafiek 11 – Gemiddeld cijfer over informatievoorziening per categorie deelnemer

Aan deelnemers is een stelling voorgelegd of de deelnemer adequaat geïnformeerd wordt over het schatkistbankieren. Hier wordt over het algemeen bevestigend op gereageerd.

Tabel 11 - Stelling "Mijn organisatie wordt adequaat geïnformeerd over schatkistbankieren" per type deelnemer met een maximum van 6

Stelling	Gemiddelde score decentrale overheden (n=304)	Gemiddelde score overige deelnemers (n=circa 140)
Mijn organisatie wordt adequaat geïnformeerd over schatkistbankieren	4,0	4,1

Contact

Contact gaat in op de ervaring die deelnemers hebben met de accountmanagers (in het geval van onderwijsinstellingen, beheerders sociale fondsen, musea en RWT's/RPT's) of aanspreekpunten (in het geval van decentrale overheden, agentschappen en ministeries) bij het ministerie van Financiën.

Uit de resultaten blijkt dat de respondenten overwegend positief zijn over het contact met Financiën. Het gemiddelde cijfer dat voor het contact wordt gegeven is een 7,4.

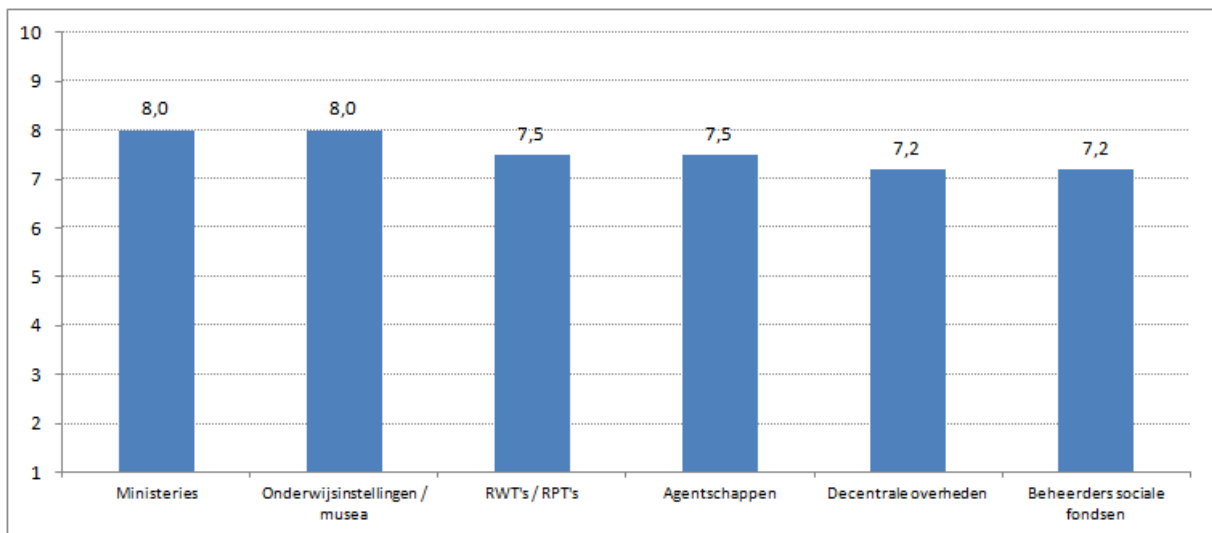
Tabel 12 – Gemiddeld cijfer per vraag (contact) uit 10

Deskundigheid accountmanager Agentschap op schatkistbankieren	7,8
---	-----

Nakomen van afspraken door accountmanager	7,7
Bereikbaarheid accountmanager bij vragen, verzoeken, opmerkingen	7,7
Betrokkenheid van accountmanager	7,5
Nakomen van afspraken door aanspreekpunt	7,4
Deskundigheid aanspreekpunt op schatkistbankieren	7,3
Bereikbaarheid aanspreekpunt bij vragen, verzoeken en opmerkingen	7,1

Ministeries en onderwijsinstellingen/musea geven gemiddeld een iets hoger cijfer dan de decentrale overheden en beheerders van sociale fondsen.

Grafiek 12 – Gemiddeld cijfer over contact per categorie deelnemer

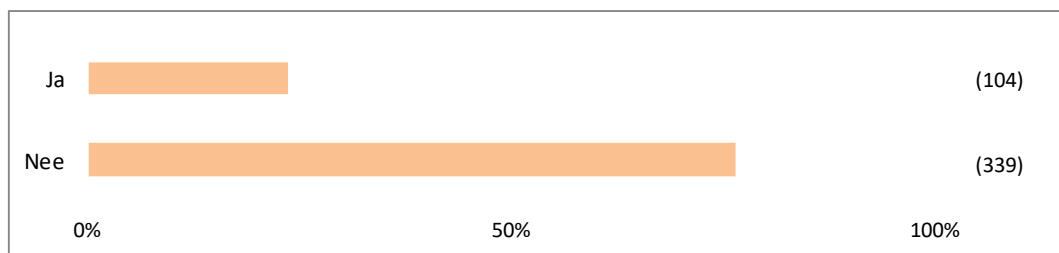
In de toelichting geven sommige respondenten aan niet of nauwelijks contact te hebben met de accountmanager. Een aantal respondenten geeft aan niet te weten wie de accountmanager of het aanspreekpunt is, maar niet iedereen ervaart dit als bezwaarlijk.

Kosten

Wanneer deelnemers gaan schatkistbankieren, blijven ze voor hun betalingsverkeer gebruik maken van hun huisbank. Hiervoor brengen banken aan deelnemers kosten in rekening. Het ministerie van Financiën betaalt de banken een vergoeding voor de saldogregulatie.

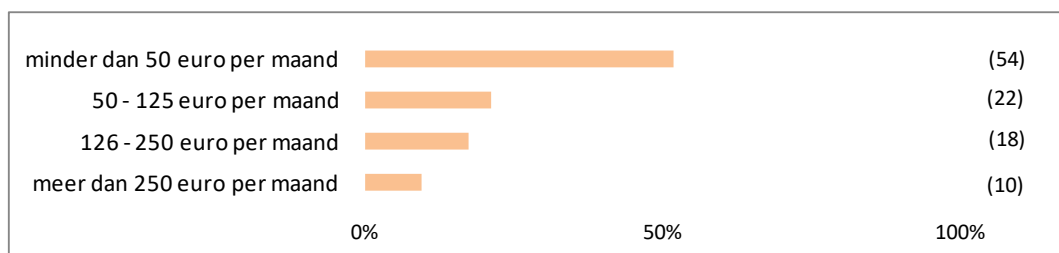
Op de vraag of banken hogere kosten in rekening brengen aan deelnemers van schatkistbankieren voor het betalingsverkeer dan voorheen, geeft driekwart van de respondenten aan dat dit niet het geval is. Soms wordt echter opgemerkt dat er grote verschillen zijn in de tarieven die banken vragen voor het aanhouden van bankrekeningen.

Grafiek 13 – Vraag “Betaalt u door de deelname aan schatkistbankieren hogere kosten aan banken dan voorheen?”

De respondenten die aangeven dat schatkistbankieren heeft geleid tot hogere kosten dan voorheen, betalen in de meeste gevallen minder dan 50 euro per maand. Tien respondenten geven aan dat zij meer dan 250 euro per maand betalen.

Grafiek 14 – Vraag “Kunt u aangeven welk tarief per maand uw bank vraagt voor de werkrekening? Indien u bij meerdere banken werkrekeningen hebt, vermeldt u dan het hoogste tarief.”

Banken die schatkistbankieren faciliteren

Met de zes banken die schatkistbankieren faciliteren zijn bilaterale gesprekken gevoerd. Om de banken te kunnen voorbereiden op de gesprekken hebben zij vooraf een lijst met vragen ontvangen over informatievoorziening, het proces en de samenwerking.

Banken zijn positief over de samenwerking met het ministerie van Financiën. Zo is de overgang van decentrale overheden naar het verplicht schatkistbankieren eind 2013 goed gegaan. Banken hebben regelmatig goed contact met verschillende afdelingen binnen het ministerie van Financiën. De frequentie van het contact met de accountmanagers van het Agentschap verschilt per bank. De (nieuwe) website van het Agentschap wordt door de banken niet tot nauwelijks geraadpleegd.

De grote banken zijn aan het nadenken over verdere automatisering van de processen. Banken zijn van mening dat schatkistbankieren kan worden verbeterd op het gebied van saldo-regulatie (bijvoorbeeld automatisch afkomen en aanzuiveren voor decentrale overheden), het instellen van een

drempelbedrag zodat kleine bedragen niet gereguleerd worden en het digitaliseren van documenten. Deze banken zijn ook bereid om met het Agentschap mee te denken hoe de processen rondom schatkistbankieren meer kunnen worden geautomatiseerd.

Banken melden dat ze geen extra kosten aan de deelnemers van schatkistbankieren in rekening brengen. De tarieven zijn conform de afspraken uit de raamovereenkomsten met het Agentschap. Deze tarieven verschillen echter per bank. Een bank meldt dat ze de beheer- en inregelkosten voor deelnemers aan schatkistbankieren eenmalig (aan het begin en conform overeenkomst) heeft verhoogd.

Potentiële deelnemers

Met vijf onderwijskoepels⁶ zijn gesprekken gevoerd om te onderzoeken hoe bekend onderwijsinstellingen zijn met het schatkistbankieren en welke overwegingen deze instellingen hebben om niet vrijwillig deel te nemen.

Uit de gesprekken komt naar voren dat de onderwijsinstellingen in het algemeen bekend zijn met schatkistbankieren, maar dat de bekendheid afhangt van de grootte van de instelling. Zo zijn kleinere instellingen meestal minder bekend met schatkistbankieren dan grotere instellingen. Het schatkistbankieren heeft aan bekendheid gewonnen na de publicatie van het rapport van de Commissie-Don⁷ in 2009, waarin wordt aangegeven dat bij onderwijsinstellingen (via schatkistbankieren) de financiële bedrijfsvoering verbeterd kan worden.

De invoering van het schatkistbankieren voor onderwijsinstellingen in 2004 heeft in eerste instantie geleid tot bezorgdheid over het verlies van autonomie. Door positieve ervaringen van deelnemende instellingen is deze bezorgdheid sindsdien afgenomen en wordt schatkistbankieren steeds vaker als aantrekkelijke optie beschouwd.

Het schatkistbankieren wordt voornamelijk als gunstig beschouwd vanwege de mogelijkheid om leningen aan te gaan. Als een beroep op de leenfaciliteit niet nodig is, zijn minder redenen aanwezig om deel te nemen. Voor instellingen in het primair onderwijs (PO) en voortgezet onderwijs (VO) geldt dat een behoefte aan leningen alleen ontstaat als doordecentralisatie van de huisvesting heeft plaatsgevonden. Bij doordecentralisatie is de verantwoordelijkheid en budget voor de huisvesting overgeheveld van de gemeente naar de onderwijsinstelling en hierdoor kan een leenbehoefte ontstaan. Het aantal scholen in het PO en VO dat behoefte heeft aan een leenfaciliteit is overigens gering.

⁶ Deze koepels zijn PO-Raad, VO-Raad, MBO-Raad, Vereniging Hogescholen en VSNU.

⁷ Rapport commissie Vermogensbeheer Onderwijsinstellingen, Kamerstuk 2009/10, 32 123 VIII, nr. 30.

Onderwijsinstellingen ervaren soms een hogere mate van flexibiliteit en voordelige tarieven bij commerciële banken, die vaak gepaard gaat met (op maat gemaakte) aanvullende arrangementen. Bij universiteiten geldt tevens dat steeds meer samenwerkingsverbanden ontstaan tussen verschillende onderwijsinstellingen en één of meerdere banken. Ook wordt bij het aangaan van een lening bij het schatkistbankieren in sommige gevallen een grotere mate van zekerheid gevraagd dan commerciële banken vragen. Hierdoor wordt het schatkistbankieren als te restrictief en inflexibel beschouwd.

Zo vormde de taxatiemethode van het Rijksvastgoedbedrijf in het verleden een belemmering om een lening af te sluiten bij de schatkist omdat de taxaties als te conservatief werden beschouwd. Deze taxatiemethode is onlangs aangepast en de ervaringen met de nieuwe methode kunnen pas later worden verkend.

Specifiek voor de MBO sector geldt dat deelname aan schatkistbankieren wordt belemmerd, wanneer er sprake is van een lening van een MBO instelling waar het Waarborgfonds garant voor staat, omdat dan eerst alle leningen vervroegd afgelost moeten worden (inclusief bijbehorende boetes).

Onderwijsinstellingen geven aan dat het schatkistbankieren aantrekkelijker wordt als financiering vanuit de schatkist in samenwerking met commerciële banken gebeurt en als de financiering zich niet alleen voor vastgoed beperkt (wat momenteel in de praktijk het geval is, hoewel in beginsel ook voor andere vaste activa dan vastgoed financiering aangetrokken kan worden via de schatkist).

4 Vergelijking met de vorige enquête

Een stakeholdersonderzoek van het schatkistbankieren is voor het laatst in 2009 uitgevoerd. Dit onderzoek was door Auditdienst Rijk van het ministerie van Financiën uitgevoerd. Aan dit onderzoek deden in totaal 107 respondenten mee (respons van 48%), waaronder deelnemers en banken. Het verschil met de huidige enquête is dat in 2009 de agentschappen en de beheerders van sociale fondsen niet in het onderzoek waren meegenomen, evenmin decentrale overheden die sinds eind 2013 meedoen.

In de enquête in 2009 werden aan de doelgroepen ook gesloten/open vragen en stellingen voorgelegd. Thema's waren productassortiment, informatievoorziening, accountmanagement en waardering voor de huisbankier.

Hoewel niet alle vragen in de huidige enquête overeenkomen met de enquête uit 2009 komen de thema's en beoordelingsschalen voor gesloten vragen en stellingen goed overeen tussen beide onderzoeken. Dit was ook de insteek van de huidige enquête.

Een belangrijk verschil is echter dat in deze enquête geen vragen werden gesteld waar het ministerie van Financiën weinig of geen invloed op heeft. Zo zijn in de huidige enquête geen vragen gesteld over de hoogte van de rente. De rente wordt immers door de markt bepaald. De resultaten in de enquête van 2009 zijn opgesplitst naar verschillende doelgroepen. Voor vergelijkingsdoeleinden is bij de huidige enquête zoveel mogelijk getracht eenzelfde uitsplitsing te maken.

Vergelijking vragen

In onderstaande tabel zijn per thema de resultaten te zien van de vragen die zijn gesteld aan de deelnemers:

	Verplichte deelnemers		Vrijwillige deelnemers	
	2009	2016	2009	2016
Productassortiment	7,2	6,6	7,5	7,4
Informatievoorziening	7,6	7,0	7,9	7,3
Accountmanagement	7,6	7,3	8,0	8,0

In 2016 worden door de respondenten minder hoge cijfers gegeven aan schatkistbankieren dan in 2009. Hier dient rekening te worden gehouden dat momenteel meer deelnemers aan schatkistbankieren meedoen.

Vergelijking stellingen

Een aantal stellingen is in 2016 opnieuw gesteld. Zo lieten de cijfers uit 2009 zien dat de respondenten overwegend positief zijn over a) de wijze waarop zij adequaat worden geïnformeerd over schatkistbankieren; b) transparantie van producten binnen het schatkistbankieren en c) de mate waarin de treasury-activiteiten adequaat worden ondersteund door de producten van schatkistbankieren. Dit beeld wordt over het algemeen in deze enquête bevestigd.

5 Appendix

Vragenlijst enquête 2016

Voorafgaand aan het invullen van deze enquête willen wij u een aantal vragen stellen, zodat de vragen die volgen tevens toegespitst zijn op uw organisatie en specifiek betrekking hebben op uw producten binnen het schatkistbankieren. Daarnaast zijn we benieuwd of u op de hoogte gehouden wilt worden van de resultaten.

- a) *Tot welke categorie deelnemer behoort u?*
- b) *Maakt u gebruik van de internetfaciliteit/leningen/deposito's? Zo nee, dan worden vragen over deze onderwerpen overgeslagen.*
- c) *Mogen wij u benaderen voor aanvullende vragen of een toelichting na deze enquête?*
- d) *Wilt u de resultaten van deze enquête ontvangen?*

Gesloten vragen (10-puntsschaal)

Internetfaciliteit

- Hoe ervaart u de internetfaciliteit in het algemeen?
- Hoe ervaart u de toegang tot de internetfaciliteit?
- Hoe ervaart u de informatievoorziening binnen de internetfaciliteit?
- Hoe ervaart u de informatie op de dagafschriften?

[Ruimte voor opmerkingen]

Rekening-courant

- Hoe ervaart u de doorlooptijd van het koppelen van rekening(en) aan de schatkist?
- Hoe ervaart u het proces van een incidentele/structurele wijziging van de intradaglimiet?
- Hoe ervaart u de kredietfaciliteit (roodstandfaciliteit) in het algemeen?
- Hoe ervaart u de omvang van de kredietlimiet gelet op de behoefte van uw organisatie?

[Ruimte voor opmerkingen]

Leenfaciliteit

- Hoe ervaart u de aanvraagprocedure voor leningen?
- Hoe ervaart u het proces aanvraag leenplafond?
- Hoe ervaart u de voorwaarden voor het vervroegd aflossen van een (deel van een) lening?
- Hoe ervaart u de berekening van de marktwaarde voor het vervroegd aflossen van een lening?
- Hoe ervaart u de inhoud van de garantiebepalingen rondom de leenfaciliteit?
- Hoe ervaart u het proces van de garantstelling door het vakdepartement bij het aangaan van een lening?
- Hoe ervaart u de taxatie op onderpand die uitgevoerd wordt door het Rijksvastgoedbedrijf?

- Hoe ervaart u de mogelijkheid tot maatwerk bij leningen (voor wat betreft bijv. looptijd, aflossingen, uitgestelde storting)?

[Ruimte voor opmerkingen]

Depositofaciliteit

- Hoe ervaart u het proces van het aanvragen van een deposito?
- Hoe ervaart u de hoogte van de minimumomvang voor het plaatsen van een deposito?
- Hoe ervaart u de mogelijkheid tot het vervroegd opnemen (gedeeltelijk of volledig) van een deposito?
- Hoe ervaart u de berekening van marktwaarde bij het vervroegd opnemen van een deposito?
- Hoe ervaart u de mogelijkheid van het afsluiten van deposito's tegen verschillende looptijden?
- Hoe ervaart u de doorrolmogelijkheid van de depositofaciliteit?

[Ruimte voor opmerkingen]

Borgtocht (voorheen trekkingsrecht of borgstelling)

- Hoe ervaart u het proces voor het aanvragen van een borgtocht?
- Hoe ervaart u de mogelijkheid om binnen het schatkistbankieren een borgtocht te kunnen aanvragen?

[Ruimte voor opmerkingen]

Website en informatievoorziening

- Hoe ervaart u de vindbaarheid van informatie en documenten op de website (hyperlink naar <http://www.dsta.nl/schatkistbankieren>)?
- Hoe ervaart u het invullen van formulieren op de website?

[Ruimte voor opmerkingen]

Contact

- Hoe ervaart u de deskundigheid van uw aanspreekpunt/accountmanager binnen het ministerie op het gebied van schatkistbankieren?
- Hoe ervaart u de bereikbaarheid van uw aanspreekpunt/accountmanager voor vragen verzoeken en opmerkingen?
- Hoe ervaart u het nakomen van afspraken door uw aanspreekpunt/accountmanager?
- Hoe ervaart u de betrokkenheid van uw accountmanager?

[Ruimte voor opmerkingen]

Stellingen (6-puntsschaal)

- Mijn organisatie wordt adequaat geïnformeerd over schatkistbankieren
- De producten van schatkistbankieren zijn helder voor mij
- Mijn organisatie is bekend met de hoogte van de vastgestelde intradaglimiet
- Onze treasury-activiteiten kunnen adequaat worden uitgevoerd middels schatkistbankieren

- De rolverdeling tussen het ministerie van Financiën en mijn huisbank is duidelijk voor mij
- Bij het aanvragen van een kredietfaciliteit of lening is de rolverdeling tussen mijn vakdepartement en het ministerie van Financiën duidelijk voor mij
- Schatkistbankieren heeft geleid tot een eenvoudigere uitvoering van treasury werkzaamheden
- Mijn huisbank was coöperatief bij de overgang naar verplicht schatkistbankieren

Extra vraag (kosten)

- Door de deelname aan schatkistbankieren betalen wij hogere kosten aan banken dan voorheen (Ja of Nee)
- Kunt u aangeven welk tarief per maand uw bank vraagt voor de werkrekening? Indien u bij meerdere banken werkrekeningen hebt, neemt u alstublieft het hoogste tarief

[Ruimte voor opmerkingen]